

POLITICA COMERCIALĂ A REPUBLICII MOLDOVA

Sergiu GARȘTEA,

lector universitar, USM, departamentul Economie, Marketing și Turism

ABSTRACT: Whereas trade economics focuses on the benefits of trade, emphasizing the net gains from specialization and trade, trade politics is more about the impediments to full liberalization and the processes through which gradual liberalization is made possible. Moldova's trade deficit accounts for around 40 percent of GDP as remittances fuel imports of household goods. Moldova mostly exports textiles, vegetables and fruit, beverages and electrical machinery. Moldova's main imports are petroleum, natural gas, textile yarn, pharmaceutical products and machinery. Moldova's main trading partners are Russia, Romania, the Ukraine, Italy, Germany, Turkey and Belarus. This page provides - Moldova Balance of Trade - actual values, historical data, forecast, chart, statistics, economic calendar and news. Moldova Balance of Trade - actual data, historical chart and calendar of releases - was last updated on October of 2017. The aim of the research is to investigate the export policy of the Republic of Moldova in order to identify gaps and opportunities for accelerating the export of goods. The methodology of research is focused on methods of analysis, comparison, prediction, induction and deduction.

KEYWORDS: trade, trade balance, export, import, trade policy, advantages, opportunities

CUVINTE-CHEIE: comerț, balanța comercială, export, import, politică comercială, avantaje, oportunități

Introducere. În pofida beneficiilor comerțului internațional, în majoritatea țărilor se aplică o reglementare rigidă vizând comerțul exterior în desfășurarea activității politice comerciale externe. Strategia și politica comercială externă presupune o influență deliberată a statului asupra relațiilor comerciale. Obiectivele principale ale politicii comerciale externe sunt: asigurarea creșterii economice; ralierea structurii balanței de plăți; asigurarea stabilității monedei naționale; modificarea strategiei și a tacticii de includere a țării în diviziunea internațională a muncii; menținerea independenței politice și economice a țării. Se pot evidenția trei forme principale ale politicii comerciale externe a statelor: comerțul liber, protecționismul și forma mixtă. Comerțul liber este o politică care vizează neintervenția statului în viața economică, lăsând rolul principalului autoritar de reglementare în spatele pieței. Comerțul liber își are originea în Marea Britanie în ultima treime a secolului al XVIII-lea și a fost asociată cu începutul revoluției industriale. Pe baza principiului avantajului comparativ, comerțul liber permite economiei mondiale să obțină o alocare mai eficientă a resurselor și un nivel mai ridicat al bunăstării materiale. Protecționismul este politica statului, menită să protejeze producătorii autohtoni de concurența străină, creând condiții pentru pătrunderea lor activă pe piața externă. Protecționismul a apărut în epoca primară a capitalului.

Scopul cercetării constă în investigarea politicii de export al Republicii Moldova întru identificarea lacunelor și oportunităților pentru accelerarea exportului de mărfuri.

Metodologia cercetării este focusată asupra metodelor de analiză, comparație, previziune, inducție și deducție.

Cercetare și analiză. Politica comercială a Republicii Moldova se bazează pe respectarea principiilor și a normelor universale recunoscute ale dreptului internațional, precum și a obligațiilor care decurg din tratatele internaționale ale țării. Punerea în aplicare a politicii comerciale a Republicii Moldova se efectuează cu ajutorul metodelor de reglementare de stat a activităților de comerț exterior prevăzute la lege [2].

Politica comercială a Republicii Moldova poate fi definită ca parte a politicii economice a Republicii Moldova, care este o activitate intenționată a statului de a reglementa accesul mărfurilor de origine străină pe piața internă moldovenească, și să asigure accesul produselor autohtone pe piețele externe. Scopul său este de a crea condiții favorabile pentru exportatorii, importatorii, pro-

ducătorii și consumatorii de bunuri și servicii ruși. Politica comercială este strâns legată de anumite domenii ale politicii economice a statului (de exemplu, moneda, politica vamală). Observăm ușor legătura dintre politica comercială și politica externă a statului. Politica externă a unui anumit stat determină posibilitățile subiective ale statului în diviziunea internațională a muncii (în special - în schimbul internațional de mărfuri), reflectând condițiile de interacțiune a pieței interne și pieței internațională.

Acordurile și reglementările în cauză oferă preferințe comerciale autonome prin înlăturarea restricțiilor superioare tarifare pentru diverse produse nealimentare și prin facilitarea penetrării pe piața Uniunii Europene cu agroproduse. În așa mod, produsele de proveniență autohtonă li se permite accesul liber pe piața comunitară cu mici excepții.

La câțiva ani după implementarea în practică Acordului de Liber Schimb cu țările comunitare, țara noastră nu a izbutit să beneficieze la justa valoare de facilitățile obținute. Comerțul exterior a atins cota de circa două miliarde USD, ce constituie circa jumătate din cele previzibile. Odată cu aplicarea prevederilor acordului de comerț liber dintre țările comunitare și Republica Moldova din septembrie 2014, țara noastră a expediat pe piața UE produse în sumă de circa 2,2 miliarde USD, comparativ cu 4 miliarde planificate la etapa semnării acordului. Deja în anii ce s-au perindat din momentul semnării acordului, Republica Moldova are domenii nevalorificate privind certificarea și standardizarea în concordanță cu cerințele comunitare, ușurarea activității de omologare și investi-gare prin certificare, aplicarea proceselor de perfectare vamală, diminuarea procedeelelor, pachetului de documente și resurselor de timp necesare dobândirii actelor preconizate comerțului exterior, ce în bun sfârșit diminuează considerabil barierele comerciale [3]. Conform cercetărilor rapoartelor Ministerului Economiei și Infrastructurii al Republicii Moldova, se depistează o modificare în structura exporturilor autohtone către statele UE. Peste câțiva ani de la aplicarea acordului de liber schimb cu țările comunitare, peste o perioadă de câteva decenii, România și-a restabilit poziția de lider printre parteneri comerciali principali ai Republicii Moldova, depășind un sfert de procente din exporturile autohtone, care a depășit Italia, Marea Britanie, Germania, Franța și Polonia. Olanda, Cipru, Franța și Spania. În anul 2016, economia Republicii Moldova a cunoscut investiții de peste 230 milioane USD, investiții din UE, cu peste 14% superior anului 2014. În timpul parcurs de Republica Moldova s-au armonizat aspectele legislative la cerințele standardelor comunitare, cu abrogarea a peste 11.400 de norme, care erau în contradicție și cele comunitare. Exporturile autohtone și-au schimbat vectorul exporturilor spre piețele Occidentale după conflictele comerciale cu Rusia. Rederația Rusă [5] a introdus interdicții din 2005-06 la exporturi de vinuri din Moldova spre Rusia, ca mai târziu să introducă embargo la produse agricole, provenite din Republica Moldova. Aceste obstacole se resimt și astăzi în relațiile bilaterale. Actualmente, Republica Moldova și-a redirecționat 48% din exporturile de produse către statele comunitare, 38% către țările CSI și 12% către Asia și Africa.

Investigațiile autorului denotă faptul că, exporturile de produse efectuate în perioada iunie 2016 atingând cota 157,4 milioane USD, ce constituie cu 2,9% superior perioadelor anterioare și cu 12,9% inferior cu aceeași perioadă din 2015. În prima jumătate din anul 2016 comerțul exterior cu produse a cifrat 905,4 milioane USD, fiind mai mic cu 8,8% ca perioada similară din 2015. Exporturile către statele comunitare au constituit 573,6 milioane USD (fiind cu 8,3% inferioare anul 2015), constituind circa 63,4% din exporturile totale.

Spațiul CSI au constituit 20,7% din exporturile moldovenești (comparativ cu 24,3% în 2015), ce valorează 187,7 milioane USD. Exporturile de produse în statele CSI s-au diminuat cu 22,3%, față de aceeași perioadă din 2015.

Tabelul 1. Comerțul exterior al Republicii Moldova în ianuarie-iulie 2017, mii USD

Denumirea țării	Export		Import		Balanța comercială (export-import)
	total	ponderea, %	total	ponderea, %	
T O T A L	1 219 862,29	100,0	2 578 307,20	100,0	-1 358 444,91
Țările CSI - total	255 236,24	20,92	635 226,99	24,64	-379 990,75
Armenia	524,25	0,04	356,81	0,01	167,43
Azerbaidjan	2 736,45	0,22	93,13	0,00	2 643,33
Belarus	65 073,83	5,33	62 912,80	2,44	2 161,03
Federația Rusă	138 312,08	11,34	297 889,50	11,55	-159 577,42
Kazahstan	8 648,03	0,71	817,19	0,03	7 830,84
Kîrgîzstan	531,22	0,04	44,93	0,00	486,29
Tadjikistan	296,50	0,02	2,57	0,00	293,92
Turkmenistan	467,21	0,04	4,48	0,00	462,73
Ucraina	35 256,52	2,89	270 983,02	10,51	-235 726,49
Uzbekistan	3 390,16	0,28	2 122,56	0,08	1 267,59
UE - total	778 285,90	63,80	1 281 891,03	49,72	-503 605,13
Austria	17 924,88	1,47	43 319,17	1,68	-25 394,29
Belgia	7 146,62	0,59	21 251,11	0,82	-14 104,49
Bulgaria	44 852,40	3,68	38 898,09	1,51	5 954,31
Cipru	4 831,00	0,40	626,15	0,02	4 204,85
Croația	210,52	0,02	1 216,49	0,05	-1 005,97
Danemarca	1 059,95	0,09	8 373,73	0,32	-7 313,78
Estonia	1 804,41	0,15	2 897,27	0,11	-1 092,85
Finlanda	76,30	0,01	7 266,18	0,28	-7 189,88
Franța	20 295,59	1,66	67 005,23	2,60	-46 709,63
Germania	81 907,88	6,71	206 213,95	8,00	-124 306,07
Grecia	13 064,42	1,07	13 033,73	0,51	30,69
Irlanda	527,18	0,04	3 883,83	0,15	-3 356,65
Italia	110 760,78	9,08	190 453,04	7,39	-79 692,26
Letonia	2 595,08	0,21	4 259,12	0,17	-1 664,04
Lituania	4 891,49	0,40	6 662,87	0,26	-1 771,38
Luxemburg	27,10	0,00	1 411,76	0,05	-1 384,66
Malta	15,78	0,00	221,01	0,01	-205,23
Olanda	13 008,34	1,07	25 987,78	1,01	-12 979,43
Polonia	39 462,56	3,24	83 911,63	3,25	-44 449,07
Portugalia	66,78	0,01	7 197,92	0,28	-7 131,15
Marea Britanie	74 223,52	6,08	33 045,85	1,28	41 177,67
Republica Cehă	17 138,32	1,40	35 910,36	1,39	-18 772,04
România	300 002,75	24,59	360 053,33	13,96	-60 050,58
Slovacia	5 074,92	0,42	12 367,53	0,48	-7 292,60
Slovenia	247,45	0,02	9 124,57	0,35	-8 877,12
Spania	11 578,78	0,95	33 653,03	1,31	-22 074,25
Suedia	875,22	0,07	10 359,95	0,40	-9 484,73
Ungaria	4 615,85	0,38	53 286,34	2,07	-48 670,50
Altele, total	186 340,15	15,28	661 189,18	25,64	-474 849,03
Afganistan	0,56	0,00	54,90	0,00	-54,34
Africa de Sud	15,36	0,00	1 286,34	0,05	-1 270,98
Albania	21,17	0,00	224,65	0,01	-203,48
Algeria	186,33	0,02	-	-	186,33
Arabia Saudită	2 350,03	0,19	454,31	0,02	1 895,72
Argentina	35,31	0,00	2 585,31	0,10	-2 550,00

Australia	305,80	0,03	537,96	0,02	-232,16
Bangladesh	-	-	5 270,16	0,20	-5 270,16
Bosnia și Herțegovina	714,38	0,06	647,09	0,03	67,29
Brazilia	0,73	0,00	2 991,49	0,12	-2 990,76
Cambodjia	2,55	0,00	370,41	0,01	-367,86
Canada	2 851,53	0,23	3 088,73	0,12	-237,20
Chile	3,49	0,00	930,07	0,04	-926,58
China	7 576,25	0,62	259 504,41	10,06	-251 928,16
Columbia	0,35	0,00	632,19	0,02	-631,84
Coreea de Sud	210,91	0,02	13 799,85	0,54	-13 588,94
Costa Rica	2,55	0,00	641,89	0,02	-639,34
Cote D'Ivoire	258,19	0,02	348,17	0,01	-89,98
Ecuador	-	-	7 667,49	0,30	-7 667,49
Egipt	183,27	0,02	5 436,38	0,21	-5 253,11
Elveția	14 603,72	1,20	18 030,89	0,70	-3 427,17
EAU	1 823,01	0,15	862,22	0,03	960,79
Filipine	-	-	2 090,74	0,08	-2 090,74
Georgia	10 238,62	0,84	1 345,42	0,05	8 893,20
Ghana	249,96	0,02	396,65	0,02	-146,69
Gibraltar	1 034,90	0,08	0,11	0,00	1 034,80
Guatemala	-	-	74,10	0,00	-74,10
Hong Kong	244,34	0,02	487,29	0,02	-242,95
India	324,67	0,03	15 790,83	0,61	-15 466,15
Indonezia	1 974,39	0,16	2 916,10	0,11	-941,70

Sursa: [1]

În primele șase luni ale anului 2017 exporturile din Moldova s-au ridicat la 542 milioane USD, constituind o creștere de 15% față de aceeași perioadă a anul 2016. Ponderea totală a exporturilor din Moldova în țările UE a constituit 63%. Principalii importatori ai produselor moldovenești sunt România, Italia, Germania, Marea Britanie, Bulgaria, Polonia și Franța. Importul pentru aceeași perioadă a crescut cu 17% și a ajuns la 877 milioane USD, ceea ce reprezintă aproape 50% din importurile Republicii Moldova. Majoritatea produselor au fost importate din România, Germania, Italia și Polonia. Exportul unor produse agricole a depășit cota stabilită a comerțului cu scutire de taxe vamale. Astfel, atunci când cota de grâu 75 mii t., a exportat 147 mii t și a exportat cereale prelucrate - 8 mii t, cota fiind 2,5 mii t. Exporturile de mere s-au ridicat la numai 2,5 mii t, prunele în UE nu sunt exportate.

Importul de produse din țările comunitare prin cote a crescut aproape pe toate pozițiile, cu excepția cărnii de porc și a produselor din carne. Astfel, a fost selectat cotă de 4 t carne de pasăre import, produse lactate - 1 mii t, zahăr - 5,4 tone. La produsele din cotă de zahăr de 640 t, s-au realizat doar pe un sfert. Cota pentru importul de carne de porc a fost utilizat la 58% din 4 mii t, și produse din carne. - 16%, din 1,7 mii t. [1]

Autorul remarcă că au fost luate măsuri pentru eliminarea barierelor tehnice în calea comerțului. Instituțiile locale de putere au adoptat 1.784 de standarde europene și au anulat standardele moldovenești, care au intrat în conflict cu cele europene sau au devenit depășite. În total, 16 mii din 25 de mii de standarde europene au fost adoptate până acum. În plus, un plan de acțiune se luptă pentru dreptul de a exporta pe piața europeană a produselor de origine animală.

Exportul de fructe proaspete în prima jumătate 2017 au constituit în total 108 mii t, comparativ cu 108 mii t în 2016, țările CSI – 107 mii t, comparativ cu 107 mii t în 2016, inclusiv Rusia – 103 mii t, comparativ cu 63 mii t în 2016, UE – 1099 t, comparativ cu 1003 t în 2016. Exportul de legume în prima jumătate 2017 – total 9,3 mii t, comparativ cu 2,3 mii t în 2016, CSI -8,8 mii t, comparativ cu 1836 t (2016), inclusiv Rusia – 8,18 mii t, contra 981 t în 2016, UE – 575 t, contra 460 t în 2016[4].

Conform balanței oficiale de plăți, în semestrul I al anului 2017, comparativ cu aceeași perioadă din 2016, Moldova a majorat exportul de băuturi alcoolice cu 14% - până la 81,62 milioane USD. În același timp, în trimestrul II al acestui an, Moldova a exportat vinuri și coniacuri la 44,16 milioane USD, depășind cifrele din trimestrul anterior (37,46 milioane USD) cu 17,9%, iar în trimestrul II al anului trecut (39,74 milioane USD) - cu 11,1%.

Creșterea totală a exporturilor în străinătate de băuturi alcoolice în 2017 s-a datorat unei creșteri generale a exporturilor de vinuri și divinuri moldovenești în țările UE și țările CSI, precum și țările care nu sunt incluse în aceste formațiuni. În trimestrul II al anului 2017, comparativ cu aceeași perioadă a anului trecut, exportul alcoolului moldovenesc în Rusia a crescut cu 54,1% (de la 2,59 milioane USD la 3,99 milioane USD), în România – cu 35,3% (de la 2,49 milioane USD la 3,37 milioane USD), Turcia - de 2,3 ori (de la 0,68 milioane USD la 1,55 milioane USD), în Ungaria – cu 75,4% (de la 0,69 milioane USD la 1,21 milioane USD) [1].

În aceeași perioadă, exportul de băuturi alcoolice moldovenești în Ucraina a scăzut cu 32,7% (de la 3,06 milioane USD la 2,06 milioane USD), în Statele Unite ale Americii – cu 22,2% (de la 3,47 milioane USD până la 2,7 milioane USD).

Concluzii. Putem concluziona faptul că Republica Moldova în viitorul apropiat, trebuie să rezolve problema cifrei de afaceri a comerțului exterior, creșterea exporturilor și importurilor max posibil. În acest context, nu se așteaptă o creștere a exporturilor către Ucraina și țările CSI. Prin urmare, Republica Moldova trebuie să utilizeze pârghii economice în contextul viitoarelor actualizări ale relațiilor cu țările UE și CSI. Important este de a spori sectorul industrial al economiei în volumul exportului autohton.

Considerăm importantă identificarea și aplicarea unor măsuri adecvate de perfecționare a politicii economice de export a produselor și serviciilor fapt ce va genera creșterea și valorificarea potențialului de export a Republicii Moldova.

Bibliografie:

1. Biroul național de statistică al Republicii Moldova. În: <http://www.statistica.md/category.php?l=ru&idc=336>
2. Lege Nr. 1031 din 08.06.2000 reglementării de stat a activității comerciale externe. Publicat: 21.09.2000 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, Nr. 119120, art Nr: 838
3. Materialele Băncii Mondiale. În: http://www.infomarket.md/ru/analitics/vsemirnyiy_bank_uhudshil_prognoz_ekonomicheskogo_rosta_moldovyi_na_2017_g_
4. Previziunea R.Moldova pentru 2018. În: <http://trm.md/ru/economic/prognoze-in-2018-un-dollar-va-costa-circa-22-de-lei/>
5. UE sau Eurasia: cum va fi Moldova peste 10 ani. În: <https://ru.sputnik.md/news/20170405/11995724/es-evrasiiskii-soyuz-moldova-buduchee.html>